

עין משפט
נר מצוה

- א א מיי פ"א מהל' מירות הלכה ו'.
- ב ב מיי פ"א מהל' מדים הל' גכ סגמ לאון רמב טוש"ע יו"ד סימן רו סעיף א'.
- ג ג ד מיי פ"א מהל' מירות הלכה ה' ו'.
- ה ה מיי פ"ו מהל' ס"ת הלכה ד ופ"ו מהל' לולב סגמ טוש"ע יו"ד סי' רעד קט"ג ג' א"ח סי' תרט'.
- ו ו מיי פ"א מהל' מירות הלכה ו'.

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] בתוס' ד"ה היינו מה ס"ו ושם הסופר טעה במאי דכבש חבר הכי ע"כ. י"ב כפ"ן הפני' והח"י מה"ל אמר שמואל וכו' ועי' בספר אורח משור פירוש דבני המוס' וישנו לפירוש קצ"י ודפוס"ס.

מוסף רש"י

כגון שהיה נזיר עובר לפניו. ודלמי אהיה אף אני כזה קאמר (קדושין ה:) וקאיל לי כיון דקאמר בלבו משפ"י שאין מיר עובר לפניו נמי, ואמר לי הבורה כי אין מיר עובר לפניו, הוילא ונל' אמר בשפמי אפי"ג דאמר בלבו לא הוי מחסא מילתא, הילכך לא הוי מיר כלל (דאמ"ה נדרים ה: בשוח).
ידיים שאינן מוכיחות.
בית די אחיות דכר שאינן מוכיחות בשלש נמי (קדושין ה:) וכעני"ו גיטין פ"ה:.

פי' הרא"ש

הואיל ואתיין מדרשא חביבי' ליה אבל בניין לי אתיין מדרשא אלא כדפי' טעמייהו כבדרים לר"י כדאית ליה ור"ל כדאית ליה. והתם פריך הניחא למ"ד בניין לשון אומת הם וכו' ומשני לאו חסוריה מחסורא לה בני דיות ברישא כל דיות (נזיר) [נדרים] כבדרים הם כל בניי דנדים כבדרים אבל הכל לא מסתב ליה לשנייה הכי ולשבשי תהלת המסכת וניחא ויהי טפי לשנויי דהנא דמנתי' מתחיל בעיקר הקרבן. והתם לא (ש"ך) [תשן] לשנויי הכי: מתחיל בעיקר הקרבן כדבניים לשון נזירות הו"ל לר"י דאמר לשון אומות הן ולר"י נמי כיון שקבוק חכמים להוית נדרים בהן הוי כנדר עצמו. אבל די לא הוי עיקר הנדר שאין במשמעותו לשון נדר אלא די בעילמא: ודילמא אהא בתענית קאמר. ויחכי משוית ליה נזיר ודאי להביא קרבנותיו לעוזה כיון דאיכא למימר דלתענית נתחוקן. ועוד אפי' נזיר ספק לא הוי דכיון דאיכא למימר הכי והכי הא אמרינן שתם נזירות ליהם לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הייין ידים דאי קסבר ידים הייין אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי. דנתי דלא הייין ידים מוכיחות מ"מ די דלזירות הוי דטיפ משמעותיה לשון נזירות מלשון תענית דאהא משמע דקאי אנופיה לשנתו להם חדש הוייניו שיהא נקרא נזיר. אבל היושב בתענית אין שמו משתנה: אמרי"י בומן שהנזיר עובר לפניו ליכא לספקי במלתא אחרינא. כלומר לעולם קסבר ידים שאין

ב:

ל'ימא קסבר שמואל ידים שאינן מוכיחות לא הייין ידים. פי' דאי סבירא ליה דהייין ידים למה לי לשמואל לזוקמי ממני? בניזיר עובר לפניו אפי' אין מיר עובר לפניו נמי דכשאמר אהא די מיהא הוי דטיפ משמעו אקבלת נזירות דראוי לחול לאלתר אפי"ו אכל

ושתה ציין כל היום מחזי היום ואלין

יכול להיות נזיר מקבלת תענית דאס אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר ולישנא דאהא משמע דאהא נזיר^[2] לאלתר הלכך די הוי ואי לא בעי שמואל ידים מוכיחות אפילו אין מיר עובר לפניו נמי: **ה"ג** אמרי אין בומן שהנזיר וכו'. כלומר אין ודאי שמואל סבירא ליה ידים שאינן מוכיחות לא הייין ידים ובגמיר עובר לפניו ליכא לספוקי דהייין ידים מוכיחות אכל אין מיר עובר לפניו ולמה אהא בתענית קאמר כלומר כלל הוייין ידים מוכיחות: ויש ספרים דגרסי אמרי לא ^(א) בזמן שאין המזיר עובר לפניו ^(ב) והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שזיר עובר לפניו ליכא לספוקי די מיהא הוי אפי"ג מיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו די לא הוי ולגירסא זו מסיק הכא דשמואל לא בעי ידים מוכיחות(י) והתם דקאמר הרי את מקודשת אפי"ג דלא אמר לי הרי היא מקודשת לו ופריך למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הייין ידים והא תנן

האומר אהא הרי זה מיר ומוקי לה שמואל ששזיר עובר לפניו הא אין מיר עובר לפניו לא אלמא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הם הייין ידים ומשני התם אלא בזומר מקודשת לי אלמא מסיק התם ששמואל מוכיח לדידים שאינן מוכיחות לא הייין ידים להכי גרסינן אמרי אין והשתא האי לימא אינו כשאר לימא שבגמרא שכן הוא עומד ודכוותה איכא לקמן (דף טז:) לימא הני תנאי כי הני תנאי עומד כן וכדמפרש⁴: **וּדְלִמָּא פּוּטְרוּ** מקרבנותיו. המוטעין עליו להביא כששלים נזירותו ולא נתכוון כלל לקבל עליו⁵ על עצמו נזירות:

דקאמר ב"ב. להיות נזיר ומ"מ צעינא נמי דנזיר עובר לפניו דקבלה שבלב אינו כלום דגבי נזיר (ט) כתבי כי יפילא שיפרש צפוי אכל כי מיר עובר לפניו ופירש צשפמי אהא ובלבו חשב להיות מיר מחשבת הלז מהניא כאלו אמר צפוי אהא הוי כזה שעובר לפניו: ^(ו) **מַהוּ דתימא בעינא פיו ולבו שוין קמ"ט**. הכי גרסי' ולא גרסינן דלא צעינא דהוי משמע דלא צעינן פיו ולבו שוין זה אינו דכל נדר בטעות לאו נדר הוא דאס נתכוון לומר מעשר ואמר תרומה או איפכא על פירות שלפניו לא אמר כלום ועוד קשה למה לי עובר⁶ לפניו הא הוי נזיר כיון דחשב בלבו ולא צעינן פיו ולבו שוין אלא ה"פ מהו דתימא צעינן פיו ולבו שוין והכא כי לא הוילא צפוי אהא נזיר צפירוש אפי"ג דנזיר עובר לפניו ואמר בלבו נזיר ^(ז) דאין פיו ולבו שוין קמ"ל דמשעת הלז מגליא אדיבורו דאהא כי מיר עובר לפניו דאהא נזיר קאמר וכהאי גוונא הוי שפיר פיו ולבו שוין: **וּדְלִמָּא אהא נאה לַפְּנֵיו במצות**. בשאר מלות כדמני' כו' ומנלן למימר דקיבל עליו נזירות: **אִמַר שמואל** שתפוס בשערך. כלומר אהא נאה בתנאה התלויה בשיער כגון נזירות והכא ליכא לשנויי בלא תפס בשערו ובגמיר עובר לפניו דהכא דבור שלם קאמר אהא נאה ואי לא תפס בשערו אפי' כי מיר עובר לפניו משתמע שפיר אהא נאה בשאר מלות כמו אנויות ועליל נמי דפריך ודילמא אהא בתענית ליכא לשנויי

בתפס בשערו בלא מיר עובר לפניו לעולם משתמע שפיר אהא שפיר דמתניתין פלגיניהו בתרי צבי האומר אהא הרי זה מיר או אהא נאה אפי"ג דמרוייהו ידות ניניהו משום דמפרשי בתרי טעמי: **וְאִמַאי נאה? הא מירְתא דעבירה היא ואמרי' י"ה נאה**. פירוש הנזיר בניזיר עושה עבירה וקרנין ליה נאה וי"ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר לעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כו' דילמא אחי למיעבד על נזירותו לשמות ציין כי ארכו לו הימים אכל טהור לא חוטא קרי ליה חוטא ומכל מקום המנזה רבה על החטא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוא ^(ח) אמתענה תענית חלוס חוטא וי"ל דטהור נמי קצת קרי ליה חוטא ויכול משום עשה שהתענה בשבת שהרי לריך לישב בתענית למחרת המשתה לכפר על שהתענה בשבת אכל מיר טמא רחמנא קרייה חוטא לפי שהוא קוטר את נזרו ונרין לחזור לנזירותו וכבד צעינו המעשה ותוהה על הראשונות⁸: ^(ט) **וְרַחֲמֵינֵי בוה נתי דהתים בשערו הרי נזיר**. י ש ספרים דכתיב צהן ונרין לחזור לנזירותו וכבד צעינו המעשה ותוהה צמתני' תני בהדיא אמר הריני כזה ושמא הסופר טעה במאי דכתב חבר הכי ^(י) א אמר שמואל ששזיר כו' פי' דס"ד דאין מיר עובר לפניו אלא תפיסם צשעריה דומיא דמתני' דלעיל אהא נאה דלזוקמינן בתפיסם צשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפיסם צשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשזיר עובר לפניו והשתא אין לריך לומר דתפיסם צשעריה:

כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

וגבי יש נוחלין נמי. משום דעיקר נחלה הוא מפרש עיקר נחלה דבישא^א: אלא ^(י) [נהא] לפרוש כינויי ברישא אלא היינו טעמא. דמפרש ידות ברישא דהואיל ואתיין ליה מדרשא כדאמר'י דפרקא קמא דנדרים ג.] נזיר להזירא לעשות כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות:

חציצין ליה. ומני להו ברישא. ואי אמרת כינויי נזירות נמי אתיין ליה מדרשא ^ב דקדקמי עלה לעשות כנויי נזירות כנזירות הא לא הוי ^ג מדקא דהר ותני צההיא צבייתא גופא דנדרים אין לי אלא כנזירות כנדרים כו' ומקיש נדרים לנזירות מה נזירות עשה זו ידות נזירות כנזירות אף ^ד כן כנדרים ולא חשיב צהדיהו כינויי נזירות אלמא ^ה בברישא לא אתא אלא משום ידות נזירות כנזירות וכינויי נזירות אגב גררא נסבא: **וליפסח כהו ברישא** וליתני ידות נזירות כנזירות וכל כנויי נזירות כנזירות: **מנא כי מסחיל ומסחילן בעיקר קרבן ברישא**. כגון כנינויי נזירות שהן ענין לשון מיר כדפרישנא לעיל^ו: **ולענין פרושי מפרש ברישא ידום**. דלמתיין מדרשא. ובפ"ק דנדרים^ז פריך הניחא למ"ד כינויין לשון אומות הן ולהכי פתח צכיניוין ברישא דעיקר הן אלא למי"ד לשון שדדו להן חכמים להיות נזיר זו מאי איכא למימר ליפתח בידות ברישא הואיל ואתיין מדרשא ומשני מי קמני ידות צמתניתין כלל אלא חסוריה מחסרא לה ומני ידות להא מלתא נמי תריך לה ואקדים נמי ומני ידות ברישא כל ידות נדרים כנדרים וכל כינויי נדרים כנדרים ולהכי מפרש ידות ברישא והדר כינויין: **האומר אהא הרי זה מיר ואמאי דלמא אהא צשפנים קאמר: לימא דקסבר שמואל ידים שאין מוכיחות** ^א. כלומר מדקא מוקיש לה שמואל כגון שהיה מיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי בניזיר כלל דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הייין ידים והא איפכא שמעינן ליה בפ"ק דקידושין^ב דאמר שמואל האומר לאשה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את לאלמנו הרי זו מקודשת ואפי"ג דלא אמר לי: **אמרי**. לעולם קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הייין ידים ^ג כגון גבי אירוסין וקידושין כיון דמדכר שם אירוסין וקידושין הוי הוכחה מתקתא והכא היינו טעמא דצעינן להיות מיר עובר לפניו משום דאיכא למימר אהא צתענית קאמר ^ד ואלו הוי הוכחה כלל דליכא למיקס עלה דמילתא אי אמר בתענית או בניזירות ולא הוי מיר דלא נתנה נזירות אלא להפלה^ה עד שיפרש שנאמר (במדבר ו) כי יפילא לנזור ומתרגמינן ארי יפרש: **דינלמא וכו'.** אפי' כי מיר עובר לפניו אמאי הוי מיר ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר והכי משמע אהא אני צמקומו להקריב קרבנותיו: הכא במאי עסקינן כגון שאמר שבלבו היה לקבל עליו נזירות: **אי הכי**. דנזיר עובר לפניו וקאמר נמי בלבו ^ו מאי למימרא צשפיה אהא מנזי'א דנזיר קאמר: **צעינן שיהא פיו ולבו שוין**. דצעינן שיהא מנזי'א צשפמי מה ^ז שיהרהר בלבו: **קמ"ל**. דלא צעינן ובכלד שיהא מיר עובר לפניו הא אס אין מיר עובר לפניו ואפי"ג דאמר בלבו כיון דלא הוילא צשפמי לא הוי מוכחא מילתא: **האומר אהא נאה הרי זה מיר**. דמשמע ^ח והכי קאמר שיהא שערו מגודל ונאה: ^ט **נוזירא מילנא דעבירה** ^(ט) **ואמרי' ליה נאה**. בתמיה. ואי אמר אהא נאה במילתיה דנזירות מני הויא נזירות מילתא דנזי דאמר'י לי זיל ותיהוי נזיר והינאה: **אין**

אחי עובר לפניו ודאי נזיר עובר לפניו ואפי"ג דתפיס בשערו והשתא אחי עובר לפניו ודאי נזיר עובר לפניו וכו': ^(ב) שם אכל אין המיר ככ"ל ומיכת ודאי נמחק: ^(א) שם ואיטו אנתאה לפניו: ^(ג) רש"י ד"ה אלא התם לפרוש כינויי: ^(ד) ד"ה מירא מילתא דעבירה היא ואמרינן: ^(ו) תוב' ד"ה הי"ג וכו' ויש ספרים דגרסי אמרי לא עובר לפניו והייין ידים אבל בזמן: ^(ז) בא"ד שאין המיר עובר לפניו לא הייין ידים והכי פירושו: ^(ח) בא"ד דשמואל לא בעי ידים מוכיחות וקשה מפ"ק דקידושין דהתם קאמר שמואל הרי את מקודשת: ^(ט) ד"ה ודלמא לפוטרו וישנוי כתיב כי יפילא. י"ב צפ"ג דשעויות דף ע"ב כתבו המוס' דנזור גמר בלבו דלמשאל אף כנדר וצטוהט ק הדין דלריך להוילא צשפמי והכא דקאמר אהא לא משמע כלל לשון נזירות אס אין המיר עובר לפניו ולא משום כי יפילא: ^(י) ד"ה ה"ג מכו דלמיתא בעינן פיו ולבו שוין קמ"ל ולא גרסינן דלא בעינן דהוי משמע דלא צעינן ככ"ל: ^(ט) בא"ד ואמר בלבו מיר אין ככ"ל דאות ד נמחק:

הגהות התוספות

- י"ל דלפילו. 2. תיבת מיר נמחק.
- י"ל אכל אין. 4. י"ל ומלארש.
- תיבת עליו נמחק. 6. י"ל מיר עובר.
- י"ל ואמר נאה. 8. י"ל היינו מיר לא אמר. ומינות הרי מיר נמחקות. 9. י"ל במאי דכבש חבר הכי אמר. והוא סה"י ואח"כ מהי"ד אמר שמואל. ועי' או"ח.

ממנאי

נזיר עובר לפניו הלכך ליכא לספוקי במלתא אחריתי כיון דמוכח טפי לנזיר. אבל אם היה הדרב שקול לזה כמו ליה הוא אמרי' ספק נזיר להקל. אבל אם אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר זה דבר שקול ולא הוי נזיר. ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר וה"ק אהא בחיובו של זה. מהו דתימא בעי' פיו ולבו שוין ^(א). ועוד אי לא בעי' פיו למה לי נזיר עובר לפניו בלבד לחודיה סני. אלא הי"פ מהו דתימא בעי' שיפרש בפיו בהדיא קמ"ל כיון דנזיר עובר לפניו קרי ביה פיו ולבו שוין קרי ביה פיו ולבו שוין. ודילמא אתנאה לפניו במצות קאמר נזיר ודאי לא הוי ואפי' ספק כדפרשתי לעיל: אמר שמואל שתפוס בשערו. אבל נזיר עובר לפניו לא מהני אלא דוקא כשאומר אהא דאיכא לספוקי או בניזיר או בתענית דמשמע יהא גופי מתענה או נזיר. וכיון דנזיר עובר לפניו מוכח שהוא רוצה שיהיה גופו כמותו אבל אהא דאיכא לספוקי בלשון נאה לא להתנאות בשערו ולגוללו כדון נזיר קאמר או להתנאות במצוה אין הוכחה במה שתפוס בשערו איכא הוכחה דלהתנאות בשערו קאמר ולא בעי' שיאמר בלבו היה הרוכחה גמורה הוי מה שתפוס בשערו אבל אין תפוס בשערו אפי' יאמר בלבי היה לא מהני דלא מקרי פיו ולבו שוין כיון דליכא הוכחה כלל. הוא מילתא דעבירה ואמרי' לי נאה. כלומר אסור הוא לנזיר כדאמרין פ"ק נדרים כנדרי רשעי נזר בניזיר ובקרבן כנדרי כשרים לא אמר כלום. ואית דגרסי הוא מילתא דעבירה דאמרי' ליה נאה. כלומר מי הוי נזר שרגילים לעשות וראוי לעשות דקרי ליה נאה:

מסורת הש"ס

[א] (ב:במות ז'ש"ג, א) קדושין א: א (ה: י"ג וע"ש מדים ה: א) שנת קבל: ע"ש סוכה יא: מילתא פ' בשתא, ט) (במדבר ו' א) (ע"א ד"ה כל כנויין, א) דף ה: א) (דף ה: א) (ט) [לקמן ג'.. א] (י' ובכרית א: לא:] א) (י"ג וע"ש מוס' ב"ק א': ד"ה אלא שיער ומסופות תענית ע" ד"ה אמר,) א) ע"ך דף ג'.

תורה אור השלם

- ↑ עַי וּפְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לְיִשְׁעוֹ; וְהָ אֵלֶי וַאֲבֹהוּ אֶלְהֵי אָבִי וְאֶרְמִנְיָהּ: שמות טו ב

נוסחת הריב"ן

[א] י"ג משום דלחופו לכו מילי דהואל ממני' או מפרש מההוא דלפניו ברישא משפתי ליה מאי דלמך ברישא: אלא הכא דחזרי מילי לפירוש כנויי ברישא כו': ^[א] מדקמני: ^[ג] מדקא: ^[ד] כנדרים כ: ^[ה] דעיקר דרישא לא למתא כו' ומיכת ברישא למתא: ^[ו] לא היין ידים: ^[ז] כגון בני כו' היוכחה צמקתין למתא ככ"י: ^[ח] ולא אמר אהא מיר א"י' לילא למקס ומינות ונלא הוי הוכחה כלל: למתא: ^[ט] היה: ^[י] דלדעתא: ^[כ] שהיה: ^[ל] דהכי: ^[מ] אמר שמואל כגון שתפס בשערו ואמר אי נאה. אהא נאה ודלמא דמירות מי הויא כו' ומינות (מירא מלתא כו' נאה צמלתיה) למתא ככ"י:

הגהות הב"ח

(א) גב' לא הייין ידים אמרי אין ודאי בזמן וכו': **(ב)** שם אכל אין המיר ככ"ל ומיכת ודאי נמחק: **(א)** שם ואיטו אנתאה לפניו: **(ג)** רש"י ד"ה אלא התם לפרוש כינויי: **(ד)** ד"ה מירא מילתא דעבירה היא ואמרינן: **(ו)** תוב' ד"ה הי"ג וכו' ויש ספרים דגרסי אמרי לא עובר לפניו והייין ידים אבל בזמן: **(ז)** בא"ד שאין המיר עובר לפניו לא הייין ידים והכי פירושו: **(ח)** בא"ד דשמואל לא בעי ידים מוכיחות וקשה מפ"ק דקידושין דהתם קאמר שמואל הרי את מקודשת: **(ט)** ד"ה ודלמא לפוטרו וישנוי כתיב כי יפילא. י"ב צפ"ג דשעויות דף ע"ב כתבו המוס' דנזור גמר בלבו דלמשאל אף כנדר וצטוהט ק הדין דלריך להוילא צשפמי והכא דקאמר אהא לא משמע כלל לשון נזירות אס אין המיר עובר לפניו ולא משום כי יפילא: **(י)** ד"ה ה"ג מכו דלמיתא בעינן פיו ולבו שוין קמ"ל ולא גרסינן דלא בעינן דהוי משמע דלא צעינן ככ"ל: **(ט)** בא"ד ואמר בלבו מיר אין ככ"ל דאות ד נמחק:

הגהות התוספות

- י"ל דלפילו. 2. תיבת מיר נמחק.
- י"ל אכל אין. 4. י"ל ומלארש.
- תיבת עליו נמחק. 6. י"ל מיר עובר.
- י"ל ואמר נאה. 8. י"ל היינו מיר לא אמר. ומינות הרי מיר נמחקות. 9. י"ל במאי דכבש חבר הכי אמר. והוא סה"י ואח"כ מהי"ד אמר שמואל. ועי' או"ח.

^[1] חסר כפאן וז"ל אין הפירוש דקמ"ל דלא צעינן דהאי צעינן ועוד אי לא בעי וכו'